

VOKALNA HIGIJENA: KOLIKO O NJOJ ZNAJU (BUDUĆI) VOKALNI PROFESIONALCI?

GORDANA KOVAČIĆ • ALEKSANDAR BUĐANOVAC

primljeno: svibanj 1999.
prihvaćeno: ožujak 2000.

Izvorni znanstveni članak
UDK: 376.36

Vokalni profesionalci su osobe koje koriste glas kao osnovno sredstvo svoje profesionalne aktivnosti. Kako su svakodnevni fonatorni zahtjevi ove populacije veći nego u prosječnih govornika, jasno je da vokalna edukacija i poznavanje vokalne higijene predstavljaju osnovne preduvjete vokalnog zdravlja i vokalne učinkovitosti istovremeno osiguravajući dugu i uspješnu karijeru. Ova su znanja temelj obrazovanja opernih pjevača i glumaca, dok ih mnogi drugi vokalni profesionalci poput nastavnika, prodavača, sudaca, menadžera i drugih ne poznaju pa upravo ovdje leži jedan od mogućih uzroka poremećaja glasa. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati poznavanje vokalne higijene u uzorku budućih vokalnih profesionalaca: fonetičara (N=24), logopeda (N=31) i učitelja (N=184) te dobiti uvid koliko ih studij kojeg polaze upoznaje s tim znanjima. Ispitani su i vokalni profesionalci - poluprofesionalni zborni pjevači (N=71). Spomenute skupine čine eksperimentalni uzorak. U kontrolnom su uzorku studenti drugih zanimanja (N=143). Za potrebe istraživanja konstruiran je test-upitnik koji se sastoji od dva dijela. Prvi dio sadrži tvrdnje o čijoj točnosti ispitanici prosuđuju zaokruživanjem ponuđenih odgovora (točno/ne znam/netočno), dok su u drugom dijelu pitanja koja zahtijevaju slobodan odgovor. Koeficijenti pouzdanosti prvog test-upitnika variraju od 0,776 (standardna mjera pouzdanosti) do 0,812 (Guttman-Nicewander), a drugog test-upitnika od 0,605 (standardna mjera pouzdanosti) do 0,659 (Guttman-Nicewander). Deskriptivna analiza pokazala je da najbolje rezultate na oba test-upitnika postižu skupine studenata logopedije i fonetike. Zatim slijede zborni pjevači i studenti razredne nastave, dok je najmanje uspješna kontrolna skupina.

Metodom analize varijance potvrđena je prva hipoteza prema kojoj će studenti logopedije, a zatim fonetike biti najuspješniji u rješavanju test-upitnika. Druga hipoteza koja pretpostavlja da će se eksperimentalni i kontrolni uzorak statistički značajno razlikovati u uspješnosti rješavanja test-upitnika u korist eksperimentalnog uzorka također je potvrđena. Treća hipoteza, prema kojoj će uspješnost skupine zbornih pjevača na "pjevačkim" varijablama biti značajno viša u odnosu na sve druge ispitivane skupine, potvrđena je djelomično i zahtijeva daljnja istraživanja u kojima će ove varijable biti razrađene. Rezultati faktorske analize pokazali su da se znanja ispitana test-upitnikom uglavnom ne grupiraju u prepoznatljive i postojane klastere što govori u prilog nedostatku vokalne edukacije, odnosno njenom samostalnom i nesustavnom usvajanju zbog čega su znanja ispitanika raspršena i nepovezana. Dobiveni rezultati ukazuju na potrebu uvođenja vokalne edukacije u formalno obrazovanje budućih vokalnih profesionalaca, ali i organizaciju neformalnih oblika edukacije kao što su seminari i radionice čiji bi programi bili otvoreni ne samo vokalnim profesionalcima, nego i amaterima, ali i svima onima koji žele kultivirati glas.

Ključne riječi: vokalni profesionalci, vokalna edukacija, vokalna higijena

UVOD

Vokalni profesionalci su osobe koje koriste glas kao osnovno sredstvo svoje profesionalne aktivnosti, no i one osobe kojima zahtjevnija vokalna aktivnost ne predstavlja osnovni izvor prihoda, ali se redovito bave takvom aktivnošću (npr. poluprofesionalni zborni pjevači, glumci amateri i sl.). Profesionalni se glas može promatrati na kontinuumu fonatornih zahtjeva koji uključuje konverzacijsku, prezentacijsku i umjetničku razinu. Konverzacijska razina najmanje je zahtjevna za

vokalni mehanizam, a uključuje zanimanja unutar kojih postoji dijaloška verbalno-glasovna komunikacija. Primjer su službenici, prodavači, telefonisti i dr. Prezentacijska je razina fonatorno zahtjevnija i zasniva se na pripremljenom govoru koji je često monološke prirode. Takva su zanimanja npr. svećeničko, nastavničko i druga. Umjetnička izvedba predstavlja najzahtjevniju razinu na kontinuumu fonatornih zahtjeva. Ovdje je

* Kontakt adresa: Doc.dr.sc. Aleksandar Buđanovac. ERF, Kušlanova 59a, Zagreb. E-mail: abudjano@antun.erf.hr